

Голова Профспілки атестованих працівників органів внутрішніх справ Анатолій ОНИЦУК: «Маємо захистити правоохоронців»

На координаційній нараді керівників правоохоронних органів, яка відбулася 13 листопада, Президент Віктор Янукович наголосив, що ефективність їхньої роботи в боротьбі зі злочинністю вимірюватиметься насамперед рівнем довіри громадян до правоохоронців. Але в умовах обмеженого фінансування основний акцент потрібно зробити на структурних перетвореннях, ліквідації неефективних органів. Глава держави підкреслив: саме від дій кожного правоохоронця залежатиме, як суспільство сприйме новий Кримінальний процесуальний кодекс. Чи готова міліція до реформ, в інтерв'ю «Вічу» розповів голова Профспілки атестованих працівників органів внутрішніх справ України Анатолій ОНИЦУК:

33

– Для початку розберімося з кількісними показниками в правоохоронному відомстві. Насправді атестованих міліціонерів в Україні – 166814 осіб, а всього в міністерстві – 210728 правоохоронців. Навіть беручи до уваги 33 тисячі осіб із внутрішніх військ, які є військовослужбовцями, ми й близько не дотягуємо до міфічного 350-тисячного складу МВС – саме ця некоректна цифра «гуляє» в багатьох ЗМІ.

У контексті реформи міліції одностайно потрібно зменшувати всю управлінську «надбудову», особливо центральний апарат МВС, де працює більш як 2,5 тисячі осіб. Цілком правильне рішення – посилювати основну оперативну ланку за рахунок керівних і допоміжних підрозділів. Адже наразі, наприклад, один дільничний інспектор обслуговує 5–7 тисяч мешканців за норми 2,5–3 тисячі.

Проблема неефективності будь-якого відомства полягає в тому, що ніхто сам себе не може реформувати. Усі 11 міністрів внутрішніх справ за роки незалежності намагалися змінити ситуацію, щось скорочували, десь додавали, об'єднували, а в підсумку – лише гірший результат. Це й зрозуміло, за півтора року на посаді встигнеш хіба що ввійти в курс справ. Однак рівень захисту громадян і далі знижується. Колись лише в мізерній кількості випадків особу, яка скоїла тяжкий злочин, не було покарано. Нині ухилення від відповідальності є масовим явищем. Чого варті лише випадки ДТП із «божевільними мажорами» на дорогах авто.

Для успішної реформи потрібна системна дискусія професіоналів, діалог із громадянським суспільством. Маємо запитати й себе: а чи готові українці бути законослухняними? За кордоном чудово інтегруємося в там-

тешне правове поле, а в своїй країні справляємося на «тверду» трійку.

Тому важливо, що Президент дав абсолютно чіткий сигнал: не поспішати, напрацювати концепцію реформування правоохоронних органів, а вже потім говорити про структурні зміни. Як приклад навів Російську Федерацію, де процес реформ тривав п'ять років.

На мою думку, потрібно взяти за основу європейську модель, об'єднавши Міністерство внутрішніх справ з Міністерством надзвичайних ситуацій, міграційною та прикордонною службами. Ми перерозподілимо кошти з адміністративного апарату на низові підрозділи, усунемо дублювання функцій.

– У цьогорічному соціопитуванні групи «Рейтинг» ішлося про те, що українській міліції найбільше заважають ефективно виконувати свої функції корупція (на це вказали 64 відсотки опитаних), недовіра населення (39 відсотків), низька моральність працівників міліції (39 відсотків), висока залежність від вищої влади (34 відсотки) та низький рівень підготовки кадрів (31 відсоток). Варіант «низькі зарплати працівників міліції» назвали лише 23 відсотки респондентів. Примітно, що на перших позиціях – нематеріальні чинники. Як ви це пояснюєте?

– А тут немає нічого дивного. Працюючи за покликанням, маючи моральні принципи, виховання, ти мусиш сприйняти той невисокий соціальний стандарт, який однаковою мірою поширюється на тебе й твоїх колег. Коли в правоохоронній системі очільник високого рівня покерував у кількох областях і отримав одну-дві-три-п'ять квартир, а його секретар

мав зарплатню в рази більшу, ніж той, хто на «передовій», у рядового складу спрацьовує зовсім інша мотивація й з'являються інші пріоритети. Такі історії по всій Україні – не таємниця, про них знає кожний міліціонер.

Тому ми боремося, щоб забезпечити прозорий і справедливий доступ до гарантованих державою соціальних стандартів, у тому числі житла. Але де сьогодні можна знайти керівника, який найперше думає про підлеглого? Втрачено професійне кадрове ядро, а з ним – і моральність. За останні десять років із МВС пішло майже 180 тисяч фахівців, склад відомства оновився практично на 100 відсотків, адже в лавах працівників перебуває лише півтора відсотка тих, хто відслужив понад 25 років.

Найбільше зашкодило те, що правоохоронну систему «втягнули» в політику, коли використовували в своїх бізнес-інтересах, «вибивали» професійні кадри, розставляючи слухняних і відданих. У мою рідну область призначили керівника, який привіз за собою 37 співробітників. Через рік на його місці був уже інший, але й він не забув «зачистити» посади для своєї «свити».

Коли кажуть, що міліція має відповідати європейським стандартам, я запитую: а грошове забезпечення може хоча б наблизитися до їхнього рівня? Бо нині держава фінансує 20 відсотків наших функцій, а виконувати їх вимагає на всі сто. Поясніть, як можна працювати в умовах, коли забезпеченість засобами зв'язку, криміналістичною, обчислювальною та спеціальною технікою становить лише 13 відсотків від потреби?

– А скільки цьогоріч закладено бюджетних коштів на статтю 22 «Соціальний захист працівни-

ків міліції» Закону України «Про міліцію»?

– Починаючи з 1999 року зупинено дію цілої низки законодавчих норм про надання пільг, компенсацій та гарантій міліціонерам. Нині 90 відсотків передбачених законом зобов'язань держави не фінансуються. У черзі на житло більш як 24 тисячі сімей. Це вже четвертий рік, коли МВС не має жодної копійки на капітальне будівництво. Незначні суми виділяють лише на окремі позиції, пов'язані з медичним забезпеченням. Водночас міліція є єдиною силовою структурою, працівникам якої не передбачені компенсації у разі професійних захворювань.

Я не втомлююся повторювати: незахищений правоохоронець ніколи не захистить іншу людину. Держава вдає, що платить йому достатню зарплату, а він – що сумлінно працює. Так, нинішнього року розмір грошового забезпечення підвищено на 350 гривень, але «стартова» зарплата міліціонера – всього 1800 гривень, середня заробітна плата на районному рівні – 2,5 тисячі гривень, в управліннях – 3 тисячі, в міністерстві

– 3,5 тисячі гривень. Для порівняння: працівники органів внутрішніх справ Грузії отримують у середньому 550 доларів на місяць, Латвії – 650, Румунії – 800, Росії – 1 тисячу, Словенії – 1,5 тисячі, Чехії – 1,7 тисячі, Німеччини – 4 тисячі. Звичайно, зіставляючи ці дані, потрібно зважати на особливості тієї чи іншої країни – структуру та функції правоохоронної системи, законодавче поле, криміногенну ситуацію, але в будь-якому разі цифри вочевидь не на користь України.

Уявіть, ми даємо нашому молодому слідчому в руки економічну кримінальну справу з мільйонними об'єктами і кажемо: будь ласка, розслідуй її чесно за 1800 гривень. Хіба це нормально? От європейці, окрім того, що формують для поліцейського серйозний соціальний пакет, в умовах економічної рецесії ще й дають можливість законно підзаробляти.

– Пропонуєте поширити таку практику й в Україні?

– Чому б і ні, якщо це успішно працює в Нідерландах, Бельгії, інших країнах? Наприклад, під час кризи в Латвії бюджет правоохоронного ві-

домства значно зменшили, але дозволили поліцейським працювати у вільний час, скажімо, в охоронній структурі чи бізнесі.

– Чи є підстави стверджувати, що після набрання чинності новим Кримінальним процесуальним кодексом правоохоронці працюватимуть інакше, а відомство перейде від каральної до сервісної функції?

– Власне, позитивні очікування зумовлені істотним удосконаленням процедури кримінального провадження – починаючи від змагальності сторін і розширення судового контролю й закінчуючи широким застосуванням альтернативних запобіжних заходів – застави чи домашнього арешту.

Головне, щоб негативні моменти, які також, безперечно, виявляться під час застосування КПК, не мали системного характеру. У цьому контексті корисними будуть аналіз і моніторинг реалізації кодексу профільним комітетом Верховної Ради та правоохоронними органами.

Розмову вів Олексій СИЦУК.

34

Ура, королево!

Анна УШЕНІНА стала першою українською чемпіонкою світу з шахів

Розіграш світової шахової корони відбувся в російському Ханті-Мансійську за участю 64 провідних шахісток планети. Турнір проходив за нокаут-системою. Це як своєрідні перегони з вибуванням, коли лише один невдалий хід, єдина помилка може позбавити учасника/учасницю можливості продовжувати боротьбу. На межі століть за такою формулою розігрувалося й звання чемпіона світу серед чоловіків, але потім їх «пожаліли», відновивши традиційні матчі, а найжорсткішу систему світової першості залишили тільки жінкам...

Українки не були головними фаворитками змагання: нині у світі домінують китайські та російські шахістки. До того ж раніше нашим дівчатам іще жодного разу не вдалося дійти до фіналу. Харків'янка Анна Ушеніна у світовому рейтинговому списку посідала 38-му сходинку, і, крім Корі Дейсі з Перу, всі її суперниці мали

вищий показник. Однак вона в матчах із двох партій перемогла таких зірок, як Анна Муzychук, що виступає під прапором Словенії, як росіянки Надія Косінцева й Наталія Погоніна, китаянка Цзюй Веньцзюнь.

У фінальному матчі з 4 основних партій Анна зустрілася з болгарською шахісткою экс-чемпіонкою світу Антоанетою Стефановою, яка мала і вищий рейтинг, і більший досвід, і потужнішу підтримку: до гри готувалася з гротмейстером. А Ушеніна приїхала на турнір без тренера, та долю поєдинку визначило інше – витримка, цілеспрямованість, воля до перемоги, що їх продемонструвала наша Анна. Після двох нічиїх і обміну ударами суперниці грали дві додаткові партії у «швидкі шахи». Тут психологічна перевага теж була на боці Стефанової, яка в останній грі зрівняла рахунок, і Ушеніні довелося все починати спочатку. До

речі, в останньому матчі на першість світу серед чоловіків подібного психологічного навантаження не витримав Борис Гельфанд, який був уже за півкроку від корони, але не витримав переваги в рахунку проти Вішванатана Ананда в основних партіях і поступився в додаткових. Нервова система Ушеніної виявилася міцнішою.

Перша партія тай-брейку закінчилася внічию, а в другій Анна захопила ініціативу й упевнено довела її до перемоги. Здійснивши унікальний спортивний подвиг, Анна Ушеніна перша з українських шахісток здобула титул чемпіонки світу. Завдяки цій перемозі Україна стала третьою (після Росії та Болгарії) країною за всю історію древньої гри, представники якої вигравали і чоловічу, і жіночу першість світу.

Олександр МАЛІЄНКО.
Фото Укрінформу.